

TEORIJA BETONSKIH KONSTRUKCIJA

PRORAČUN PREMA TEORIJI GRANIČNIH STANJA

Prof. dr Snežana Marinković

Doc. dr Ivan Ignjatović

Semestar: V

ESPB: 6

SADRŽAJ:

- 1. Proračun prema graničnim stanjima**
- 2. Osnove proračuna**
- 3. Radni dijagram betona**
- 4. Radni dijagram čelika**
- 5. Principi proračuna. Koeficijenti sigurnosti**
- 6. Moguća stanja deformacija preseka**
- 7. Određivanje graničnih uticaja za dimenzionisanje**

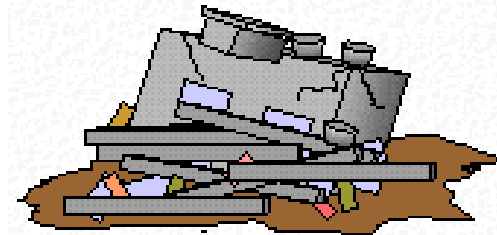
1. PRORAČUN PREMA GRANIČNIM STANJIMA

Cilj proračuna:

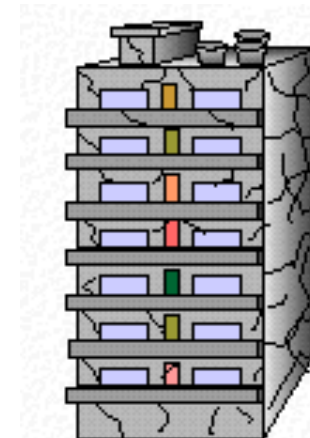
- *Obezbediti zadovoljavajućim koeficijentom sigurnosti da konstrukcija može prihvatiti sva opterećenja i uticaje koji se mogu javiti tokom životnog veka konstrukcije*
- *Obezbediti sa zadovoljavajućom verovatnoćom da će konstrukcija ostati u pogodnom stanju za upotrebu za koju je namenjena*

1. PRORAČUN PREMA GRANIČNIM STANJIMA

1. *Granično stanje nosivosti (GSN) – stanje konstrukcije ili njenog elementa pri kome se gubi sposobnost daljeg nošenja spoljnog opterećenja – lom (stanje u kome su ugroženi životi!)*

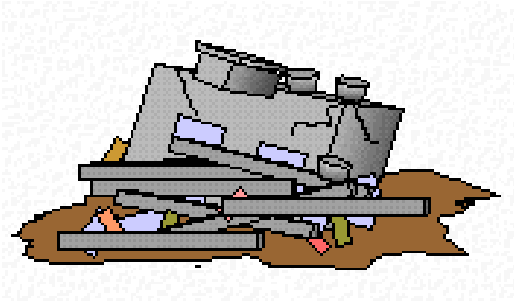

2. *Granično stanje upotrebljivosti (GSU) – stanje konstrukcije ili njenog elementa pri kome ona prestaje da zadovoljava određene eksploatacione zahteve – trajnost, ugib, prsline... (stanje u kome nisu ugroženi životi)*

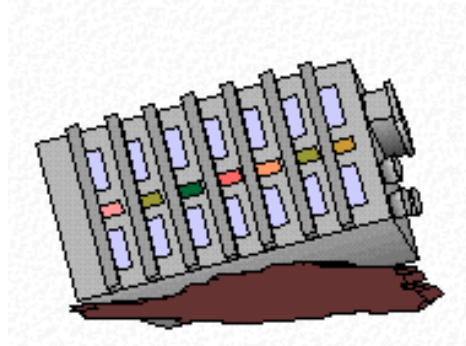

1. PRORAČUN PREMA GRANIČNIM STANJIMA

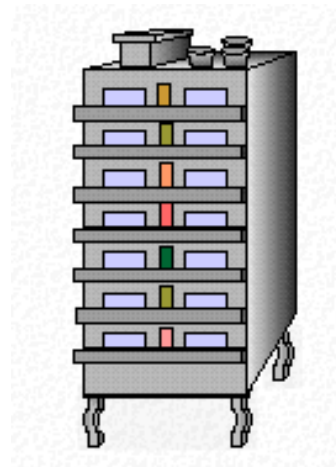
- *Granična stanja:*

nosivosti – lom

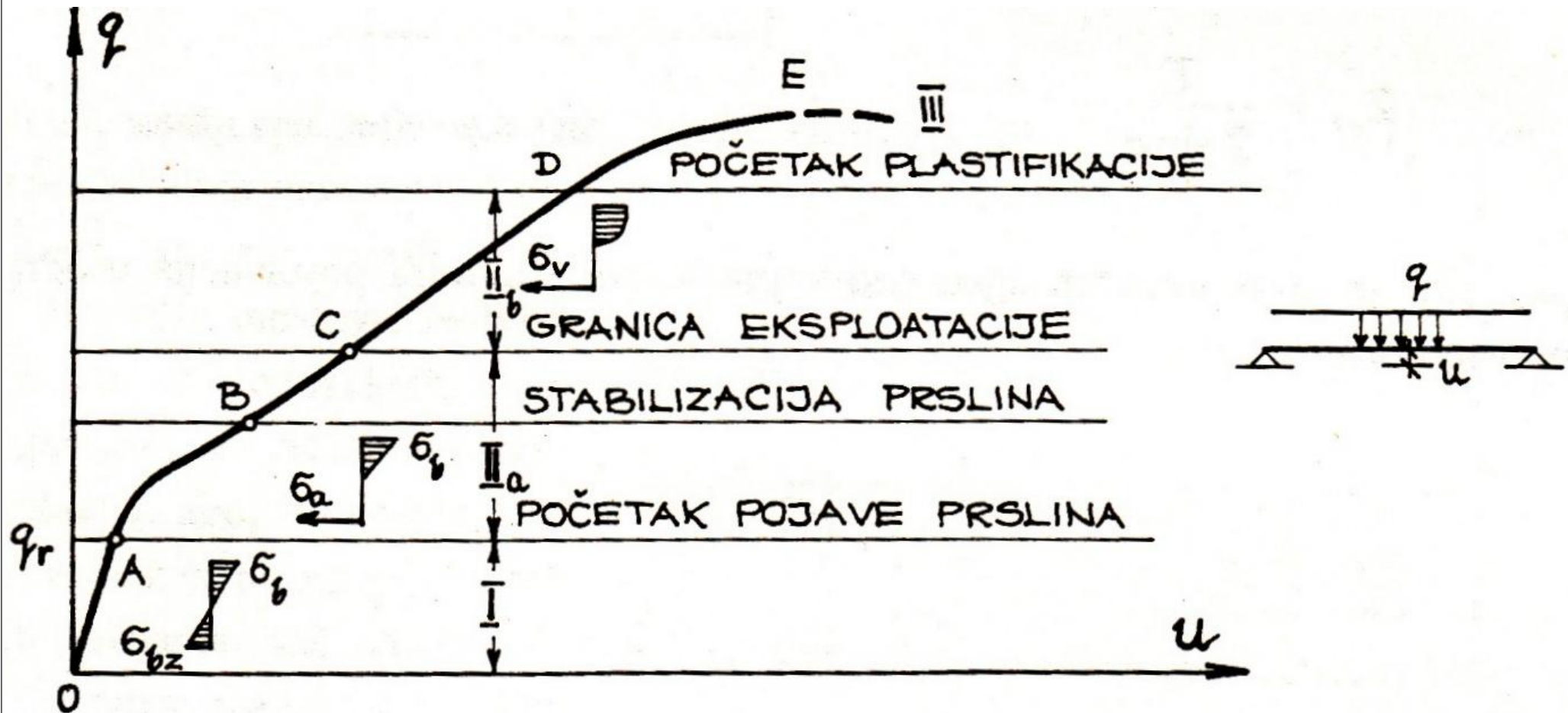

globalne stabilnosti – preturanje

lokalne stabilnosti - izvijanje

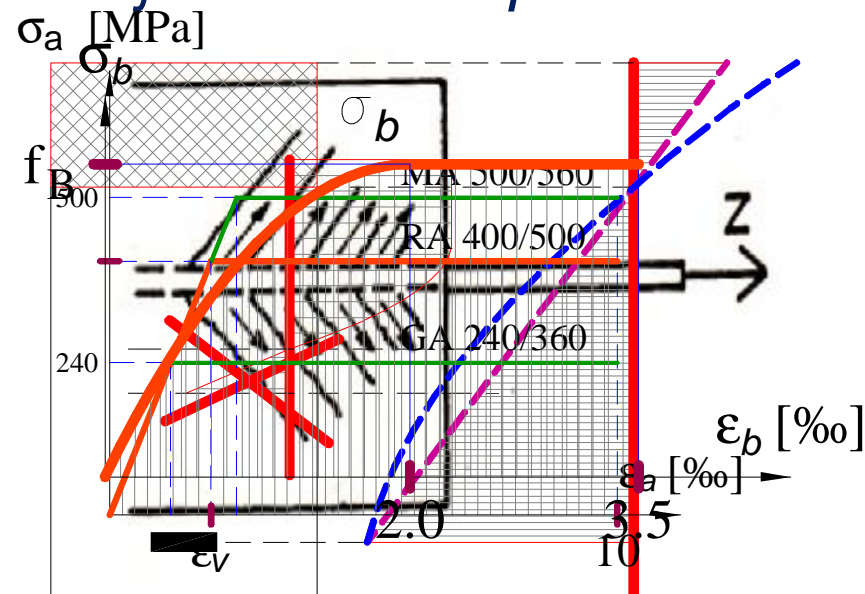
2. OSNOVE PRORAČUNA

Dijagram opterećenje-ugib nosača opterećenog do loma

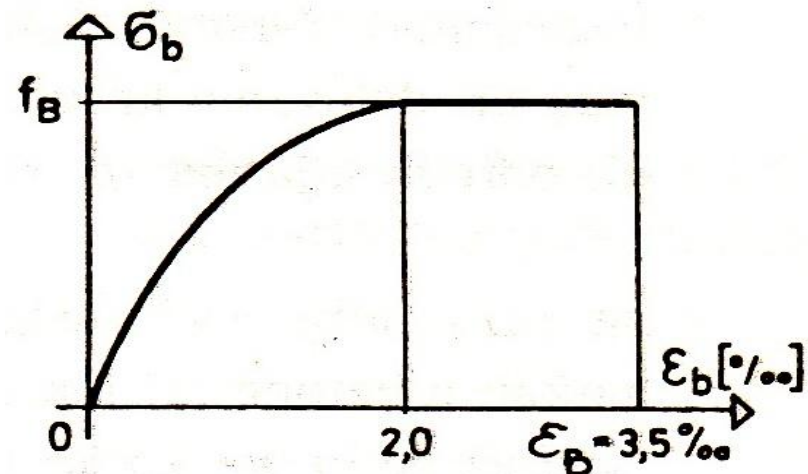
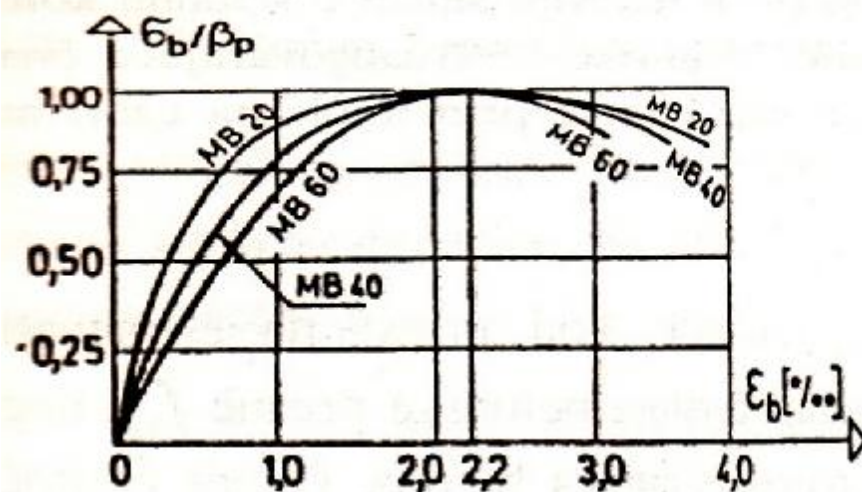
2. OSNOVE PRORAČUNA

- *Pretpostavke o ponašanju preseka u graničnom stanju loma:*
  1. *Važi Bernulijeva hipoteza o ravnim preseccima*
  2. *Celokupne napone zatezanja prihvata armatura*
  3. *Nije narušena veza između čelika i betona odn. $\varepsilon_b = \varepsilon_a$*
  4. *Veza napon-dilatacija betona se aproksimira radnim dijagramom betona (RDB)*
  5. *Veza napon-dilatacija čelika se aproksimira radnim dijagramom čelika (RDČ)*

3. Radni dijagram betona

- Eksperimentalna ispitivanja => stvarno ponašanje betona!
- Oblik σ - ε dijagrama i veličina krajnjih dilatacija ε_b zavisi od:
  - naponskog stanja (savijanje > ekscentrični pritisak > pritisak)
  - kvaliteta betona
  - brzine nanošenja opterećenja
  - oblika poprečnog preseka i količine armature
- Potreba za jedinstvenim proračunom => RDB

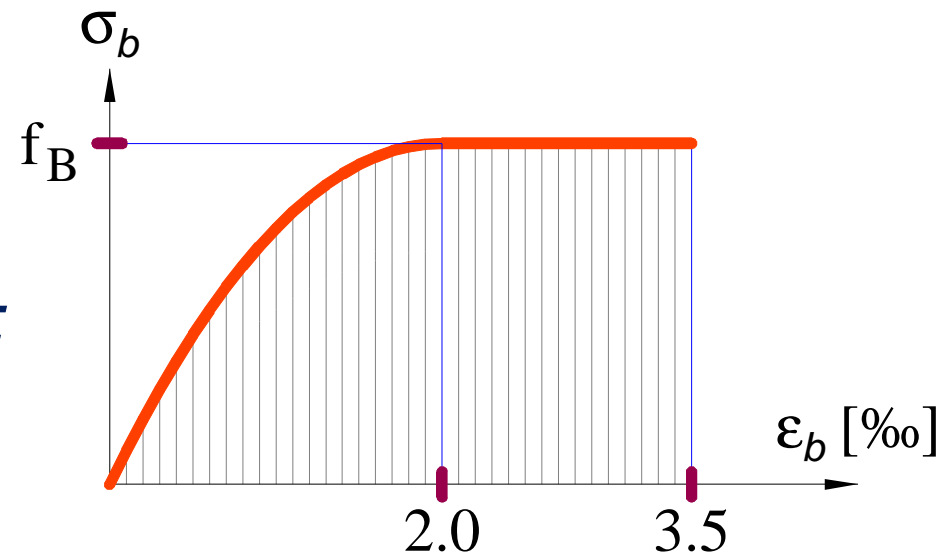
3. Radni dijagram betona

- U oblasti dilatacija betona $0 \leq \varepsilon_b \leq 2 \text{ ‰}$ važi relacija:

$$\sigma_b = \frac{f_b}{4} (4 - \varepsilon_b) \varepsilon_b$$

a u oblasti $2 \text{ ‰} \leq \varepsilon_b \leq 3.5 \text{ ‰}$:

$$\sigma_b = f_b$$

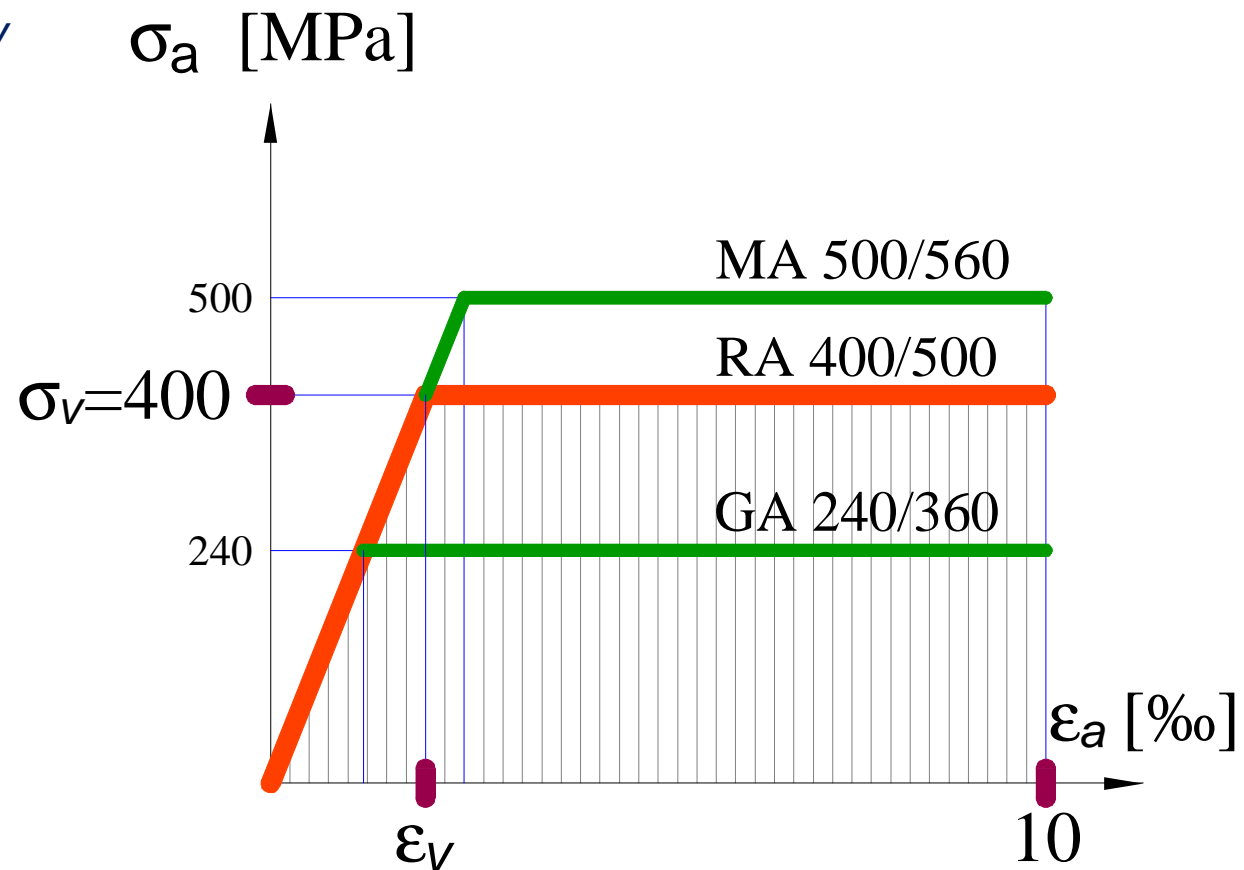

- Gde je f_b računska čvrstoća betona pri pritisku

MB	10	15	20	30	40	50	60
f_b	7	10.5	14	20.5	25.5	30	33
f_b/MB	0.70	0.70	0.70	0.68	0.64	0.60	0.55

4. Radni dijagram čelika

- Prema Pravilniku BAB 87 - bilinearni RDCČ uz ograničenje maksimalne dilatacije u armaturi na 10 ‰!
- Lom nosača po armaturi => napon dostiže granicu razvlačenja σ_v

5. Principi proračuna. Koeficijenti sigurnosti

- *Suština proračuna sastoji se u dokazu da je granična nosivost preseka N_u veća ili jednaka od dejstva koje u preseku izazivaju granični uticaji S_u*

$$N_u \geq S_u$$

- *Proračun konstrukcija se vrši uz brojne pretpostavke, pojednostavljenja i nepoznanice:*
  - *Veličine opterećenja?*
  - *Tačnost određivanja mehanički osobina materijala?*
  - *Usvajanje proračunskog sistema?*
  - *Odstupanja u toku građenja?*

5. Principi proračuna. Koeficijenti sigurnosti

- Nosivost mora biti veća od uticaja za koeficijent sigurnosti
- Granična nosivost N_u (nosivost u trenutku loma) se računa pod navedenim pretpostavkama sa karakterističnim vrednostima svojstava materijala
- Granična vrednost uticaja S_u se dobija množenjem eksploatacione vrednosti uticaja koeficijentima sigurnosti:

$$S_u = \sum_i \gamma_{ui} S_i$$

$$N_u \geq S_u$$

6. *Moguća stanja deformacije preseka*

- *Kriterijum loma – vrednosti dostignutih graničnih dilatacija!*
- *Razlikujemo 3 vrste loma:*
  - a) Lom po betonu, kada je $\varepsilon_b = 3.5\text{‰}$; $0 \geq \varepsilon_a \geq -10\text{‰}$*
  - b) Lom po armaturi, kada je $0 \leq \varepsilon_b \leq 3.5\text{‰}$; $\varepsilon_a = -10\text{‰}$*
  - c) Simultani lom, kada je $\varepsilon_b = 3.5\text{‰}$; $\varepsilon_a = -10\text{‰}$*

Lom po betonu

NAC-3

53-1.2

D3-1

27.06.2011 17:54

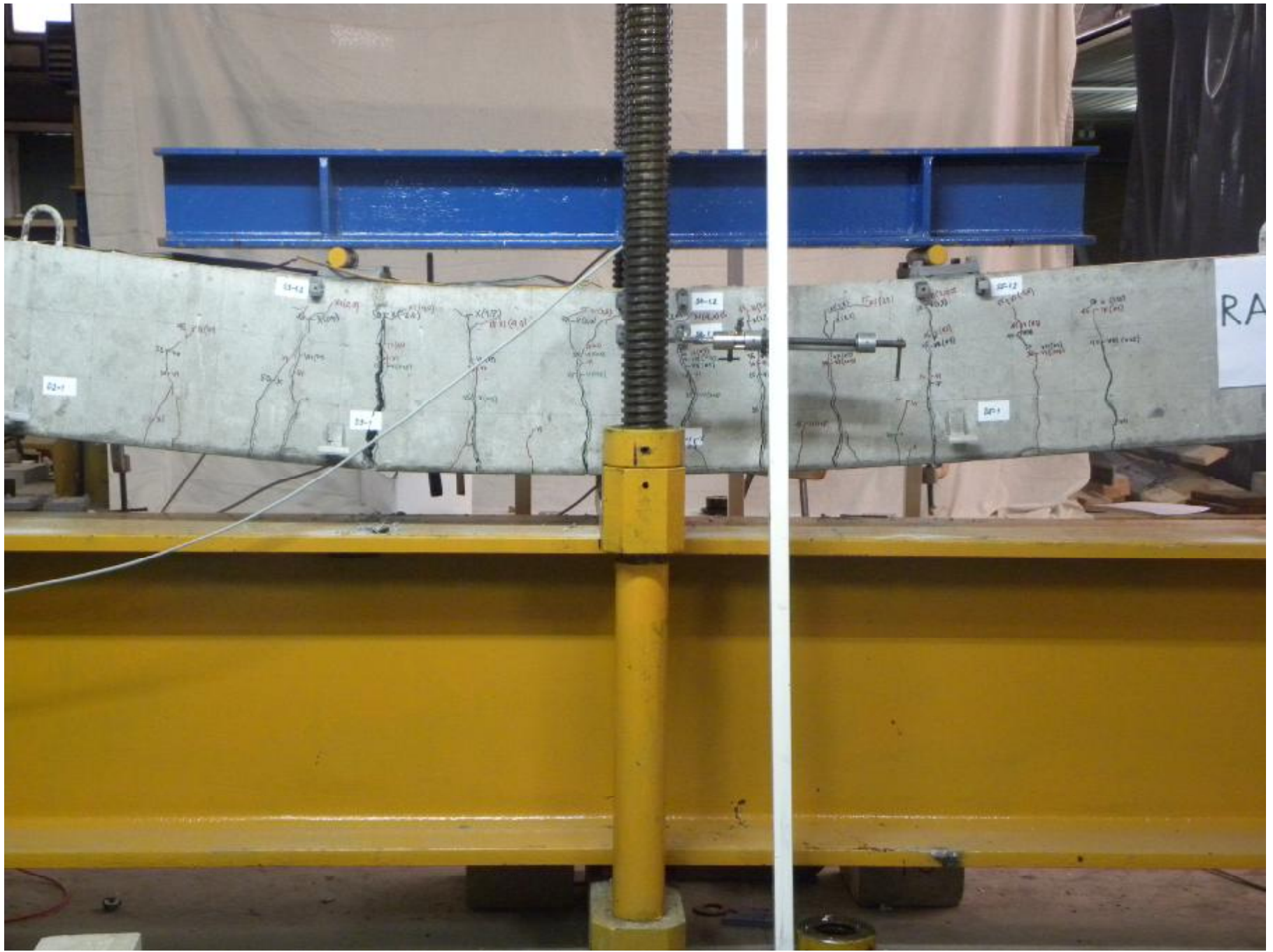
“Lom” po armaturi

29.06.2011 13:49

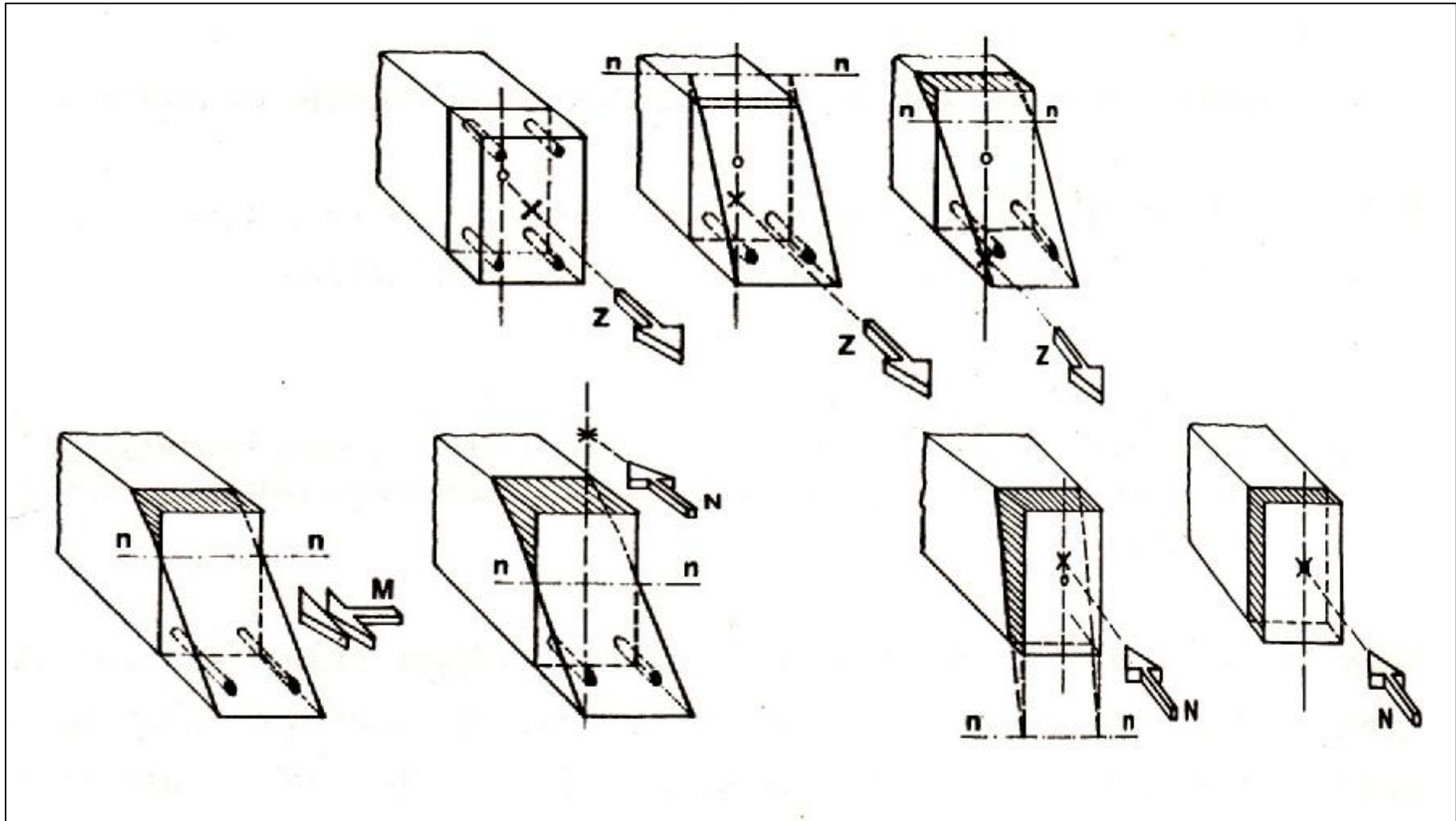

6. *Moguća stanja deformacije preseka*

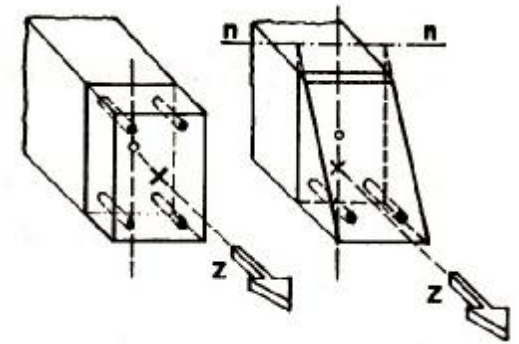
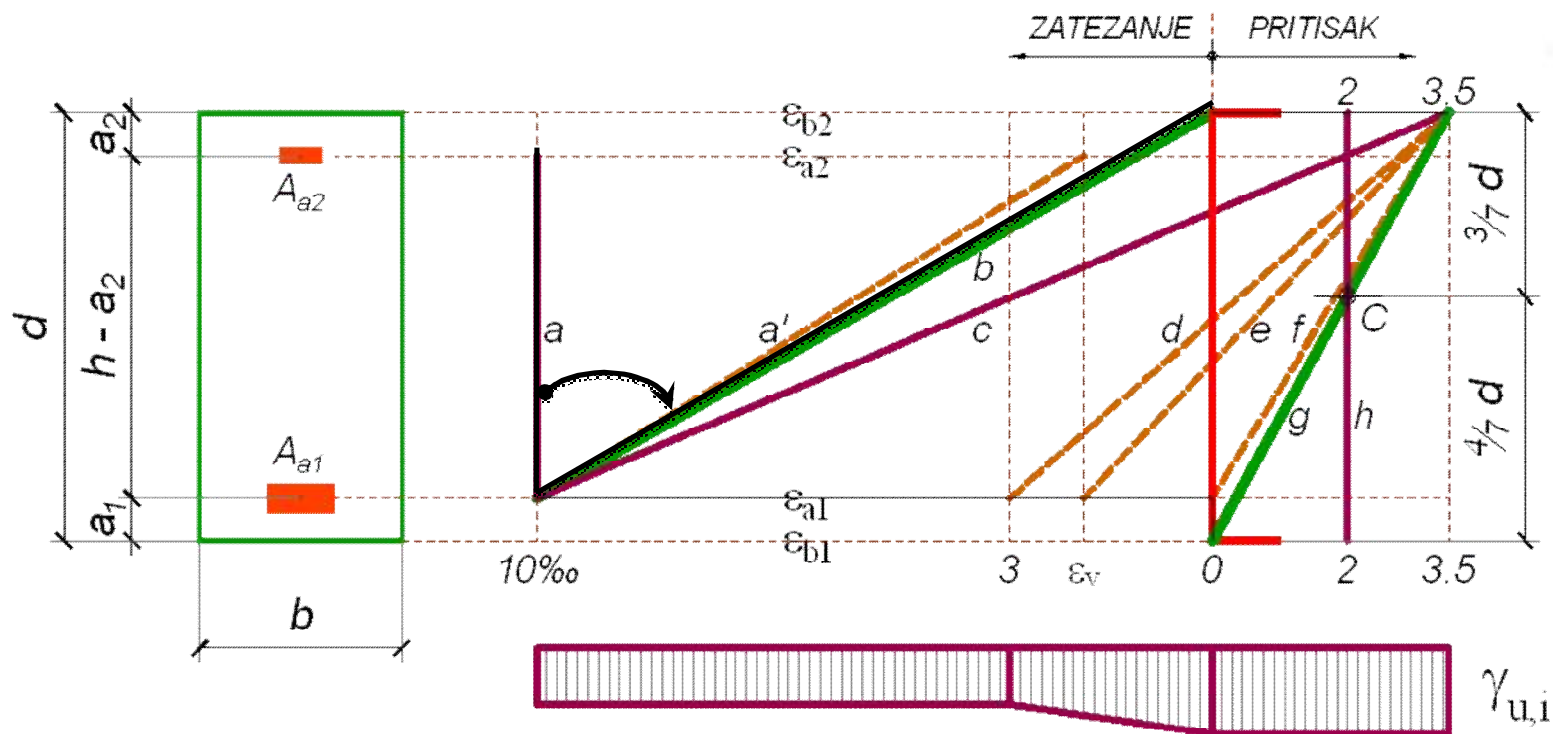
- *Granično stanje loma – moguća stanja dilatacija u preseku:*

6. Moguća stanja deformacije preseka

- Područje između linija a i b:
čisto zatezanje ili ekscentrično zatezanje u fazi malog ekscentriciteta - $\varepsilon_a = -10\text{‰}$; $\varepsilon_b \leq 0\text{‰}$

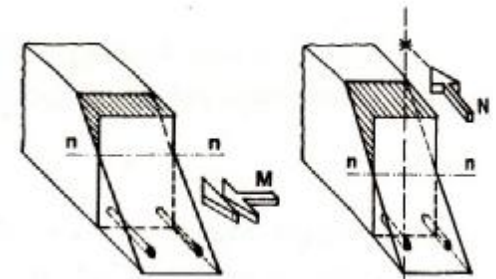
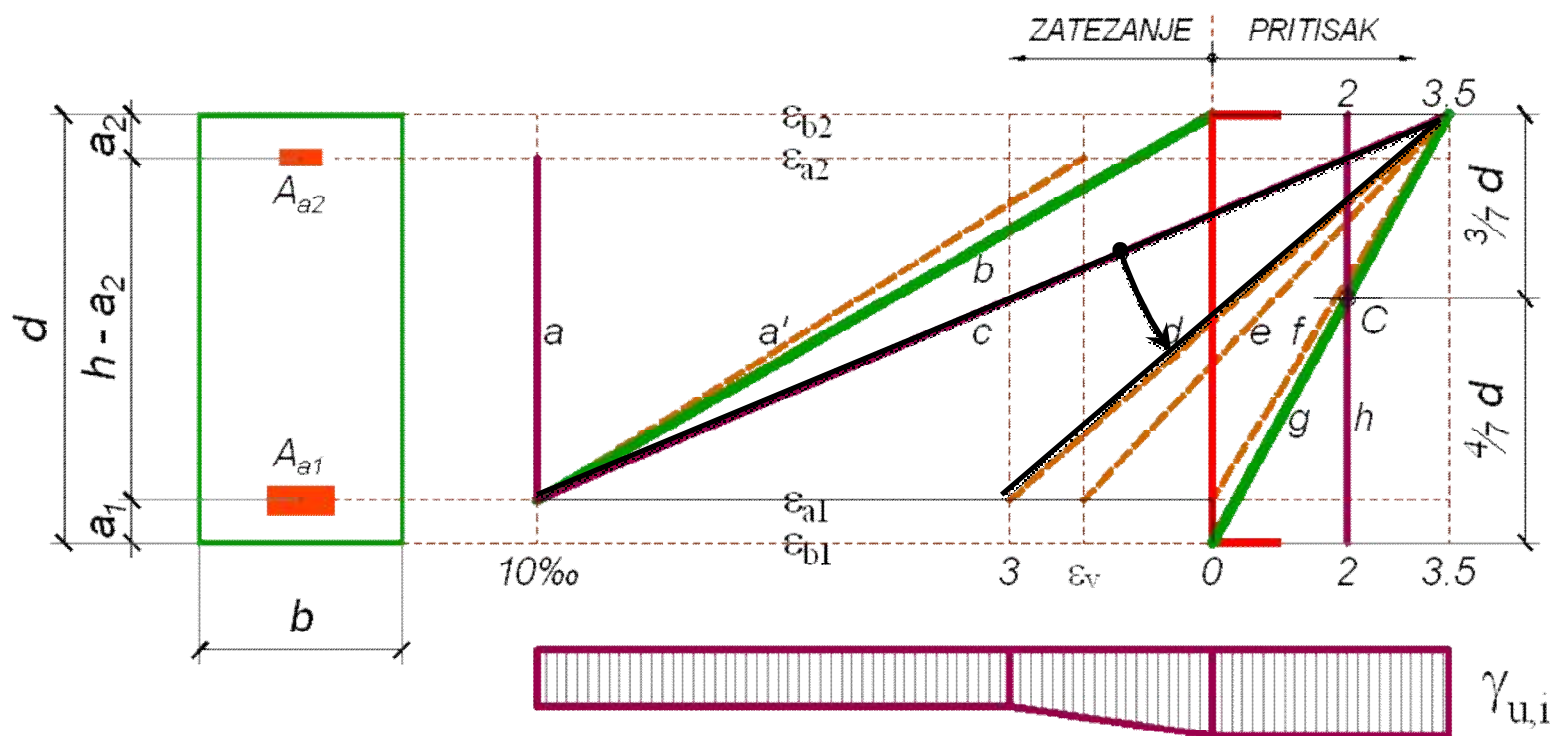

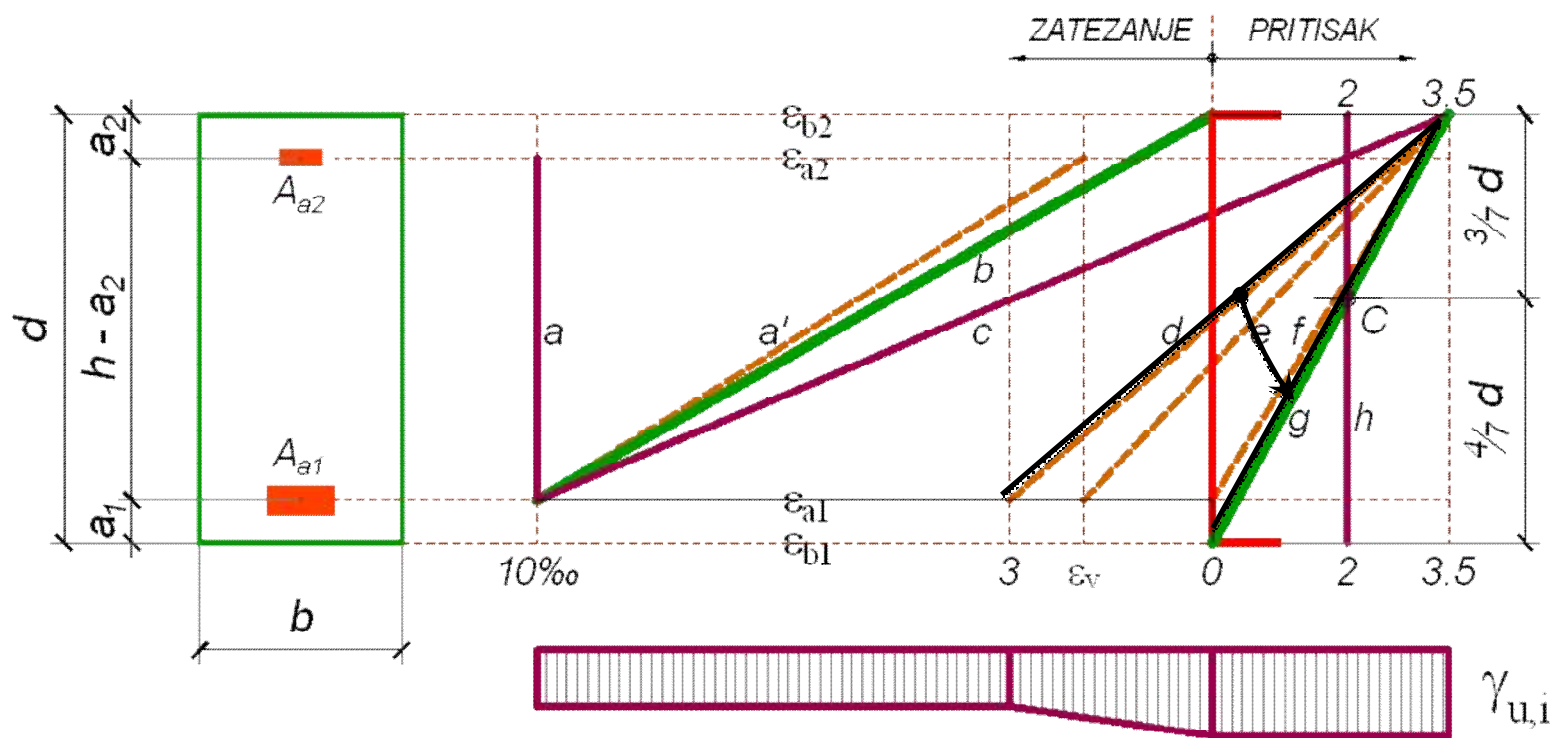
6. Moguća stanja deformacije preseka

- Područje između linija c i d:
čisto savijanje i složeno savijanje sa silom pritiska-
 $\varepsilon_b = 3.5\text{‰}$; $-10\text{‰} \leq \varepsilon_a \leq -3\text{‰}$

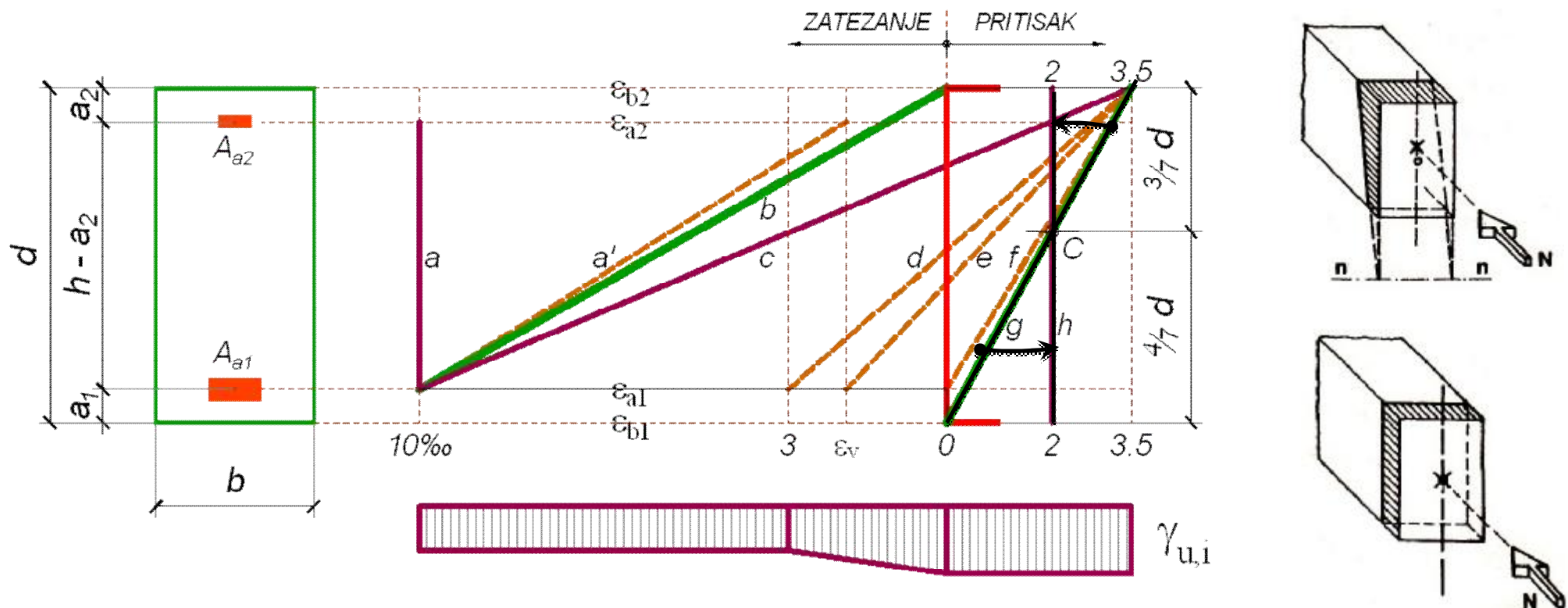
6. Moguća stanja deformacije preseka

- Područje između linija d i g:
složeno savijanje sa velikom silom pritiska - $\varepsilon_b = 3.5\text{‰}$;
 $-3\text{‰} \leq \varepsilon_a \leq 0\text{‰}$

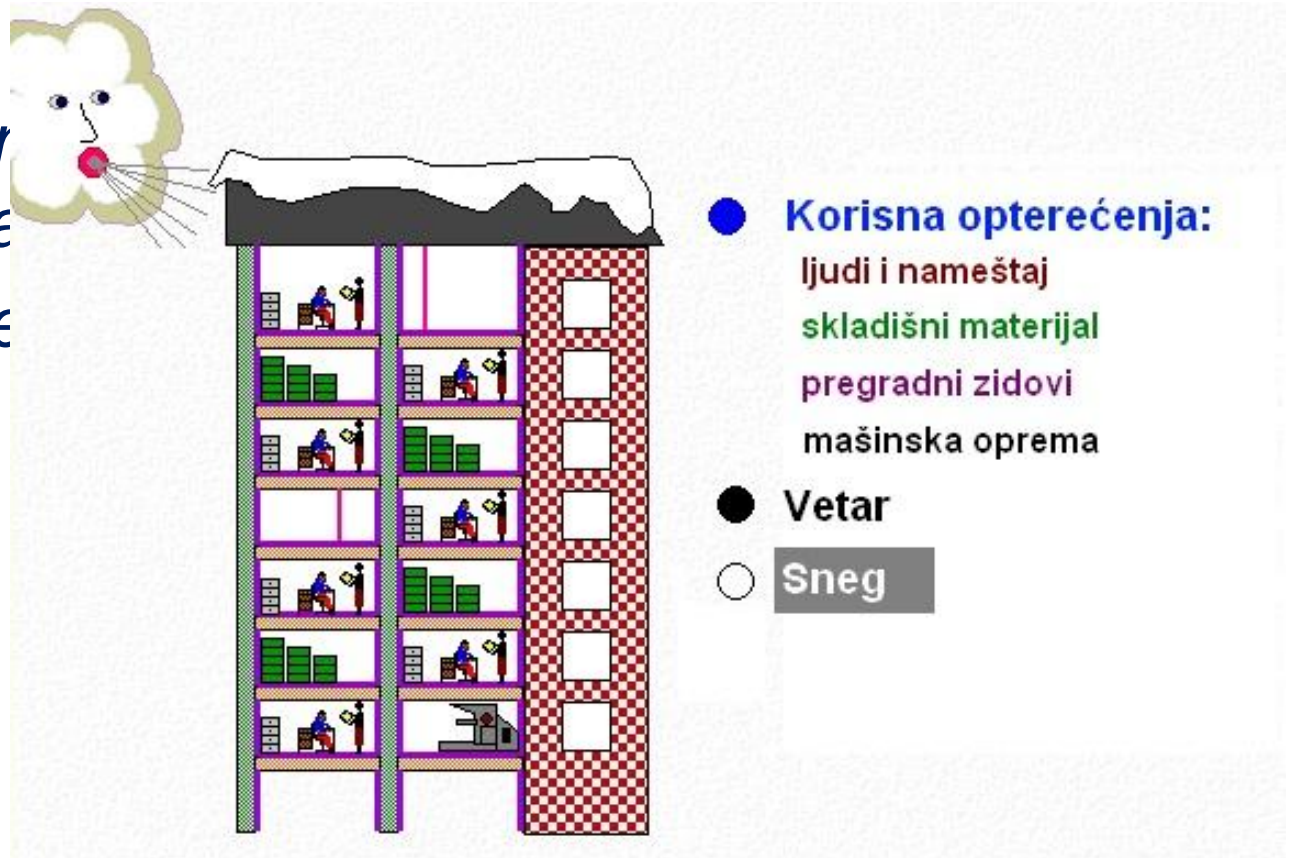
6. Moguća stanja deformacije preseka

- Područje između linija g i h:
ekscentrični pritisak (mali ekscentricitet) - $2 \leq \varepsilon_b \leq 3.5\text{‰}$;
 $-3\text{‰} \leq \varepsilon_a \leq 0\text{‰}$; centrični pritisak (linija h) - $\varepsilon_b = \varepsilon_a = 2\text{‰}$

7. Određivanje graničnih uticaja za dimenzionisanje

- *Određivanje statičkih uticaja u merodavnim presecima od:*
 S_g – dejstva sopstvene težine i stalnog opterećenja
 S_p – dejstva promenljivih opterećenja (korisno, pokretno, sneg, vetar)
 S_{Δ} – dejstva od proračunskih oslonaca, skupljanja
- *Proračun prema linearnim uticajima (najjednostavniji)*

7. Određivanje graničnih uticaja za dimenzionisanje

- *Određivanje graničnih uticaja pri dejstvu S_g i S_p :*

$$S_u = 1.6 S_g + 1.8 S_p \quad \text{za} \quad -10 \leq \varepsilon_a \leq -3\text{‰}$$

$$S_u = 1.9 S_g + 2.1 S_p \quad \text{za} \quad \varepsilon_a \geq 0\text{‰}$$

- *Određivanje graničnih uticaja pri dejstvu S_g , S_p i S_Δ :*

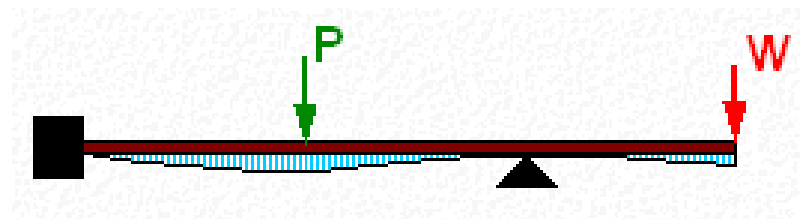
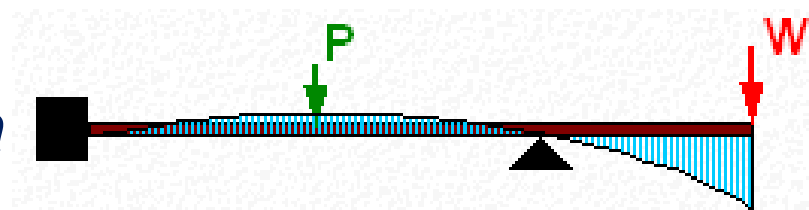
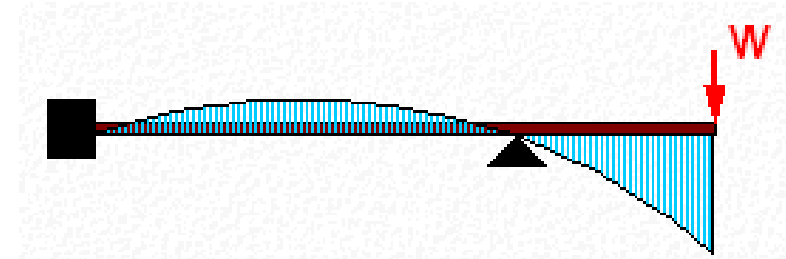
$$S_u = 1.3 S_g + 1.5 S_p + 1.3 S_\Delta \quad \text{za} \quad -10 \leq \varepsilon_a \leq -3\text{‰}$$

$$S_u = 1.5 S_g + 1.8 S_p + 1.5 S_\Delta \quad \text{za} \quad \varepsilon_a \geq 0\text{‰}$$

- *Kada su dilatacije u armaturi $-3 \leq \varepsilon_a \leq 0\text{‰}$ koeficijenti sigurnosti se određuju interpolacijom*

7. Određivanje graničnih uticaja za dimenzionisanje

- Opterećenja mogu imati “povoljno” i “nepovoljno” dejstvo
- Opterećenja koja deluju “nepovoljno” povećavaju “kritičnost” stanja koje posmatramo, dok ga opterećenja sa “povoljnim” dejstvom smanjuju
- Ugib prepusta grede pod silom W :
- Ako se nanese i sila P :
- A zatim njena vrednost poveća
- Ugib će se smanjiti
- Sa aspekta ugiba prepusta sila P ima povoljno dejstvo!

7. Određivanje graničnih uticaja za dimenzionisanje

- Ukoliko opterećenja S_p i S_Δ deluju “povoljno” ne treba ih uzeti u obzir
- Ako stalno opterećenje S_g deluje povoljno:
- Određivanje graničnih uticaja pri dejstvu S_g i S_p :

$$S_u = \underline{1.0} S_g + 1.8 S_p \quad \text{za} \quad -10 \leq \varepsilon_a \leq -3\text{‰}$$

$$S_u = \underline{1.2} S_g + 2.1 S_p \quad \text{za} \quad \varepsilon_a \geq 0\text{‰}$$
- Određivanje graničnih uticaja pri dejstvu S_g , S_p i S_Δ :

$$S_u = \underline{1.0} S_g + 1.5 S_p + 1.3 S_\Delta \quad \text{za} \quad -10 \leq \varepsilon_a \leq -3\text{‰}$$

$$S_u = \underline{1.2} S_g + 1.8 S_p + 1.5 S_\Delta \quad \text{za} \quad \varepsilon_a \geq 0\text{‰}$$
- Kada su dilatacije u armaturi $-3 \leq \varepsilon_a \leq 0\text{‰}$ koeficijenti sigurnosti se određuju interpolacijom